

CUESTIÓN TEÓRICA 7
(OPCIÓN A)

**A LEI MORAL EN
KANT**

FORMALISMO MORAL DE KANT

¿QUÉ DEBO FACER?

GUIARME POLA RAZÓN, NO POLO SENTIMENTO

¿QUÉ ME DI A RAZÓN?

O BEN CONSISTE NON EN PERSEGUIR FINS, SENÓN NA BOA VONTADE

RESPECTO Á LEI

DIFERENCIA ENTRE LEGALIDADE E MORALIDADE

É. AUTÓNOMA

FACER O BEN :
INTELECTUALISMO
MORAL

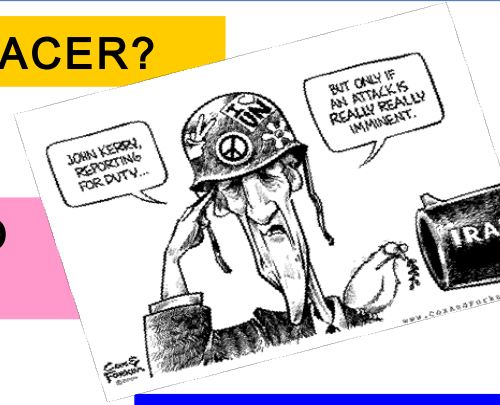
¿QUÉ É A BOA VONTADE?

ACTUAR POR
DEBER

ÉTICA
FORMAL

É. A
PRIORI

É.
CATEGÓRICA

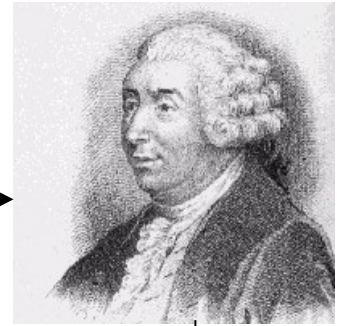
I. KANT; Fundamentación da metafísica dos costumes, 1ª Sec.: Tránsito do coñecemento racional moral ordinario ó filosófico; pp. 393-401.

Non hai en ningures no mundo, nin sequera fóra del, nada pensable que poida ser considerado sen restrición bo, agás unha boa vontade. (...) A boa vontade non o é pola súa acción ou os seus efectos, nin pola súa idoneidade para acadar tal ou cal fin proposto, senón unicamente polo querer, é dicir, é boa en si, e, considerada por si mesma, é en comparación moito máis digna de estima ca todo o que por ela puidese lograrse para satisfacer tal ou cal inclinación ou, se se quere, a suma de todas as inclinacións. (...) Para desenvolver, porén, un concepto dunha boa vontade digna en si mesma da máis alta estimación e desprovista de calquera propósito ulterior, tal como xa está no san entendemento natural, que non precisa tanto de ser ensinado, senón máis ben só ilustrado... imos tomar en consideración [poñer diante nosa] o concepto de deber... Deber é a necesidade dunha acción por respecto á lei... O valor moral da acción non reside, por tanto, no efecto que dela se espera e tampouco en ningún principio da acción que precise tomar prestada a súa motivación daquel efecto esperado. Pois todos eses efectos (a comodidade da propia situación, ou mesmo o fomento da felicidade allea) podían ser logrados por outras causas e non se precisaba para iso da vontade dun ser racional, unicamente na cal, non obstante, se pode atopar o ben supremo e incondicionado. Por iso ningunha outra cousa máis que a representación da lei en si mesma –que, de certo, só pode realizarse no ser racional– en canto é ela, e non o efecto que agardamos, a determinación última da vontade, pode constituír o ben excelente que chamamos ‘ben moral’, o cal está xa presente na persoa mesma que actúa conforme á lei, pero que non se pode esperar do efecto [desa acción]. Mais, ¿que clase de lei pode ser esa cuxa representación, mesmo sen tomar en consideración o efecto que dela agardamos, ten que determinar a vontade, a fin de que esta poida chamarse boa absolutamente e sen reservas? Tendo eu desposuído á vontade de todos os estímulos que poderían provir da observancia dunha lei calquera, nada máis resta que a conformidade a unha lei universal das accións en xeral, a cal unicamente ha de servir á vontade como principio; é dicir, eu debo conducirme sempre unicamente de xeito que eu poida tamén querer que a miña máxima se torne en lei universal. Aquí é, pois, a mera legalidade en xeral (sen poñer como fundamento ningunha lei determinada das que rexen certas accións en concreto) a que serve de principio á vontade e tamén o que lle ten que servir para que o deber non sexa en todo caso máis ca unha va ilusión e un concepto quimérico. E con isto está en perfecta concordancia a común razón dos homes nos seus xuízos prácticos, tendo sempre diante dos ollos o mencionado principio.

RELACIÓN DO FORMALISMO MORAL KANTIANO CON OUTROS PLANTEXAMENTOS NA H. DA FILOSOFÍA

¿Cál é o fundamento da moral?

A RAZÓN

ÉTICA FORMAL

AUTÓNOMA

A PRIORI

DEONTOLÓXICA

“OBRA DE
MANEIRA
QUE POIDAS
QUERER QUE
A MÁXIMA
QUE GUÍA OS
TEUS ACTOS
POIDA
CONVERTERS
E EN LEI
UNIVERSAL”.
(M. KANT)

O SENTIMENTO

ÉTICA MATERIAL

HETERÓNOMA

CONSECUENCIALIST

TELEOLÓXICA

**I.KANT; Fundamentación da metafísica dos costumes, 2ª Sec.:
Tránsito da filosofía moral popular á metafísica dos costumes; pp.
414, 416.**

Pois ben, todos os imperativos ordenan ou hipotética ou categoricamente. Aqueles [os hipotéticos] representan a necesidade práctica dunha posible acción como medio para acadar outra cousa que se queira (ou que posiblemente se queira). O imperativo categórico sería aquel que representa unha acción como obxectivamente necesaria por si mesma, sen relación con ningún outro fin (...) un imperativo que, sen poñer como condición ningún outro propósito acadable por medio dun determinado comportamento, ordena ese comportamento de inmediato... Non concirne á materia da acción e ó que dela poida resultar, senón á forma e ó principio do que ela mesma se deriva, e o esencialmente-bo de tal acción reside na disposición de ánimo, calquera que sexa o resultado da acción. Este imperativo pode chamarse o imperativo da moralidade.

A MORAL

Apóíase en principios prácticos

poden ser
de dous tipos

máximas

principios subxectivos que o suxeito considera válidos para sí mesmo.

leis (prácticas)

son principios obxectivos válidos para todos.
poden constituir auténticos deberes morais.

Hay dúas clases de moral

Moral material

Os seus imperativos explicitan o contido ou materia da norma.

son sempre

hipotéticos
empíricos

O deber fundamentase na suposición de que o que se persegue é bo

Hacer X é un deber porque X es bo

Moral heterónoma

Moral formal

so atende á forma do imperativo.

Os seus imperativos son sempre

categoricos
universales

o deber (universal) é o fundamento del bien.

Hacer X es bueno porque es un deber para todos

Moral autónoma

I. KANT; Crítica da razón práctica (1788); Parte 1ª: Doutrina elemental da razón práctica. L.I: Analítica da razón práctica pura; Cap-I: Dos principios da razón práctica pura. §8 Teorema IV.

A autonomía da vontade é o único principio de todas as leis morais e de todos os deberes conformes a elas: toda heteronomía do libre arbitrio, pola contra, non só non funda ningunha obrigatoriedade, senón que é máis ben contraria ó principio da mesma e da moralidade da vontade. É que o principio único da moralidade consiste na independencia da lei verbo de toda materia (a saber, dun obxecto desexado) e, ó tempo, na determinación do libre arbitrio pola mera forma lexisladora universal de que unha máxima ten que ser capaz. Aquela independencia é a liberdade en sentido negativo, mais esta lexislación propia da razón pura e, en canto tal, práctica, é a liberdade en sentido positivo. Por conseguinte, a lei moral non expresa nada máis que a autonomía da razón pura práctica, é dicir, a liberdade, e esta é mesmo a condición formal de todas as máximas, as cales unicamente baixo de tal condición poden coincidir coa lei práctica suprema.

I.KANT; Fundamentación da metafísica dos costumes, 2ª sección, Tránsito da filosofía moral popular á metafísica dos costumes, 433-435

Todos os seres racionais están, pois, baixo a lei segundo a cal cada un ha de tratarse a si mesmo e a todos os demais en todo circunstancia simultaneamente como un fin en si mesmo e nunca como un simple medio. Xorde de aquí unha sistemática ligazón de seres racionais por medio de leis obxectivas comúns, é dicir, un reino, o cal, posto que esas leis teñen precisamente por obxecto a relación destes seres entre eles como fins e medios, pode chamarse un reino dos fins (claro está só como ideal)... (...) No reino dos fins todo ten ou ben un prezo ou ben unha dignidade. O que ten un prezo é aquilo en cuxo lugar pode ser posto algo como equivalente; o que, pola contra, está por encima de todo prezo, non admitindo, xa que logo, ningún equivalente, iso ten unha dignidade. O que se refire ás inclinacións e necesidades humanas ten un prezo de mercado; o que, mesmo sen presupoñer unha necesidade, se acomoda a un certo gusto, é dicir, a unha satisfacción do mero xogo, sen finalidade ningunha, das nosas facultades anímicas, ten un prezo afectivo; aquilo, non obstante, que constitúe a condición baixo a cal unicamente pode algo ser fin en si mesmo, iso, simplemente, non ten ningún valor relativo, é dicir, un prezo, senón un valor intrínseco, é dicir, dignidade. A moralidade é, pois, a condición unicamente baixo a cal un ser racional pode ser fin en si mesmo, porque só por medio dela é posible ser un membro lexislador no reino dos fins. Así pois, a moralidade e a humanidade, en canto capaz de moralidade é o único que ten dignidade.

OS POSTULADOS DA RAZÓN PRÁCTICA

→ Son proposicións teóricas que se consideran como presupostos ou condicións necesarias da existencia de la moralidade

→ Son tres

- Liberdade → condición para que podamos cumprir co deber
- Inmortalidade da alma → garantía de que virtude e felicidade coincidirán finalmente
- Existencia de Deus → garantía da posibilidade dun progreso indefinido na virtude

→ Liberdade, inmortalidade e Deus non son fenómenos
→ son noúmenos
→ só nos permiten crer neles, ter unha fe racional

↓
“suprimir o saber [metafísico] para deixar sitio á fe”

OS POSTULADOS DA RAZÓN PRÁCTICA

→ Son proposicións teóricas que se consideran como presupostos ou condicións necesarias da existencia de la moralidade

→ Son tres

- Liberdade → condición para que podamos cumprir co deber
- Inmortalidade da alma → garantía de que virtude e felicidade coincidirán finalmente
- Existencia de Deus → garantía da posibilidade dun progreso indefinido na virtude

→ Liberdade, inmortalidade e Deus non son fenómenos
→ son noúmenos
→ só nos permiten crer neles, ter unha fe racional

↓
“suprimir o saber [metafísico] para deixar sitio á fe”